

anders hebben ondervonden dan hardheid, hebzucht en kwaadaardigheid. Te Southampton moest het bestuur van zulk een vereeniging voor den rechter verschijnen. Zij had met eenige artsen een overeenkomst gesloten om de leden der vereeniging tegen een bepaald tarief te behandelen. De artsen moesten hun rekeningen rechtstreeks aan de leden zenden, maar de vereeniging had ingestaan voor de betaling. De rekeningen van sommige zieken werden echter niet betaald; het bestuur beweerde, dat die patiënten achterstallig waren met hun contributie, en dat de dokter zich maar had moeten overtuigen, of die lieden recht hadden op zijn behandeling. De rechter vond evenwel, dat het de taak van het bestuur ware geweest, den dokter in te lichten, als sommige menschen slecht hun contributie betaalden. Ook bleek, dat de afspraak was, dat bij ten hoogste drie maanden achterstalligheid de rekeningen toch zouden worden betaald. De rechter sprak zijn misnoegen uit, dat zulk een zaak voor hem had moeten worden gebracht, en veroordeelde de vereeniging niet alleen tot betaling, maar tot hogere kosten dan de advocaat van den eischer had verlangd.

Het is niet verheffend, dat een geheel leger van laag-bij-de-grondsche lieden zich als bij afspraak er op toelegt, in een schoon beroep nagenoeg dagelijks den lust in het werk te bederven. Daar zijn verzekeraars en werkgevers, die ons op onuitsprekelijk ongepaste wijze verklaringen trachten te ontfoetselen, waartegen zich belangrijke beginselen verzetten, en dat om enkele guldens uit te sparen. Daar zijn de busbazen en hun internationale broederen in de gezindheid, die onze lijdzaamheid en onnoozelheid willen misbruiken om op een karig loon te beknibbelen. Waarlijk — das Ungeziefier jedes Lands das hat geschlossen ein' Allianz.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE TUBERCULOSE VAN HET STROTTEHOOFD EN ZWANGERSCHAP.

De redactie veroorlooft ons, over het artikel van dr. C. M. HARTOG, onder bovengenoemden titel, in het *Tijdschrift* van 12 Febr. 1916, I, n°. 7, een kort woord te zeggen. Over het verslag der bedoelde commissie is de schrijver niet tevreden; hij meent zelfs, dat ons optimisme gevaarlijk moet worden genoemd. Hij staaft zijn uitspraak, door de gevallen, door onze commissie medegedeeld, aan een kritiek te onderwerpen, waarvan de juistheid door ons niet wordt ontkend. Wij zelf zijn zóó zeer overtuigd, dat vele van onze gevallen den toets eener scherpe ontleding niet kunnen doorstaan, dat wij bij voorbaat ons hebben onthouden van becijferingen, en ons tevreden hebben gesteld met het weergeven van indrukken. Het deert ons dan ook niet, dat belangstellende deskundigen een zeker aantal gevallen als niet-bewijzend wenschen te schrappen. Toch blijft ook dan nog de goed bevestigde indruk bestaan, dat er vrouwen zijn, die met tuberculose van het strottenhoofd de zwangerschap doorstonden en zelfs genazen van de ziekte. Met voldoening ook wijzen wij er op, dat de eenmaal genezen ziekte vaak niet weder werd tevoorschijn geroepen door een nieuwe zwangerschap. En waarom blijft onze betrekkelijke tevredenheid onaangetast? Omdat wij uit de literatuur en uit de ervaring in de praktijk zeer stellig den indruk hebben gekregen, dat de opvatting meer en meer veld wint, het als van zelf sprekend te beschouwen, zonder eenige poging tot individualiseeren, dat het tuberculeuse strottenhoofd onverbiddelijk het afbreken der zwangerschap eischt. Dit standpunt sleurt ook de niet-tuberculeuse laryngitis bij de longlijderes binnen de grenzen dier aanwijzing; natuurlijk geldt dit niet voor den kundigen keelarts, maar het geldt wel voor menigen praktischen arts. Niet minder brengt dit standpunt mede, dat ook aan de

genezen vrouw de rijkdom van het moederschap ook voor de toekomst wordt onthouden, uit ongegronde voorzichtigheid. Juist daarom verheugden wij ons er over, in het bijeengegaarde materiaal uit de algemeene praktijk enkele voorbeelden te kunnen aanwijzen, die afbreuk doen aan die stellige verzekerdheid. Het belangrijke opstel van dr. HARTOG zelf leert ons, dat ook hij vormen van tuberculose van het strottenhoofd erkent, waarbij genezing in weerwil van voortbestaande zwangerschap wordt waargenomen. Al blijkt het uit zijn woorden niet volkomen duidelijk, zoo meenen wij toch ook bij hem de geneigdheid te bespeuren, het ziektegeval eerst behoorlijk te bestudeeren, vóórdat het vonnis wordt geveld over de zwangerschap. Wij stemmen dan ook gaarne met zijn eisch in, dat de verloskundige den keelarts behoort te waar- schuwen, zoodra zwangerschap en tuberculose van het strottenhoofd gepaard gaan; „dat wij, keelartsen, moeten oordeelen over het al of niet afbreken der zwangerschap”, gaat ons echter te ver! Wij eischen voor den verloskundige het recht op, daarin ook mede te spreken. Wij behooren tezamen te overleggen, waar wel en waar niet de zwangerschap mag voortbestaan. Tezamen ook behooren wij front te maken tegen de neiging, zonder rekening te houden met de bijzondere verschijnselen, bij de zieke zwangere waargenomen, strottenhoofds-tuberculose als een volstrekte aanwijzing tot het afbreken der zwangerschap te beschouwen. Men schuive ons niet in de schoenen, dat het redden van kinderlevens uitsluitend ons doel zou zijn! Daarnaast, daarboven gevoelen wij ons gedrongen, mede te strijden tegen den onrustbarend ver- minderenden eerbied voor den band tusschen moeder en ongeboren vrucht. Die toenemende minachting zien wij bij de vrouwen zelf, zien wij bij de vaders, en zien wij ook bij de geneeskundigen. Wie kan ontkennen, dat ook op dit gebied op ons, ge- neeskundigen, een zware plicht rust, vol groote verantwoordelijkheid?

Amsterdam
Hellendoorn } 26 Februari 1916.
Utrecht

CATHARINE VAN TUSSENBROEK.
B. H. VOS.
B. J. KOUWER.

DE PRAKTIJK DER KOEPOKINENTING.

Evenals het den heer I. VAN DAAL ging bij het lezen van mijn opstel, zoo is het mij ongeveer gegaan, toen ik van zijn kritiek kennis nam; ook ik begon met belang- stelling, doch eindigde met . . . schouderophalen.

Het blijkt nl. uit zijn betoog, dat hij het stukje niet met groote aandacht gelezen en wellicht daardoor de strekking ervan niet goed begrepen heeft. Voor een weerleg- ging van zijn bedenkingen, zou ik achtereenvolgens naar het opstel kunnen ver- wijzen, wat mij echter om verschillende redenen niet wenschelijk voorkomt. Volledig- heidshalve zou ik hem nog er aan kunnen herinneren, dat aan de Utrechtsche univer- siteit, waar de kindergeneeskunde niet als afzonderlijk leervak onderwezen wordt, den conservator bij de hygiëne het onderwijs in de „techniek der vaccinatie” opge- dragen is.

Weidum, 28 Februari 1916.

E. J. HAMBURGER.

DE REACTIE VAN WASSERMANN EN „LATENTE” LUES.

Het spijt mij, collega MEIJERS in zijn verwachting te moeten teleurstellen, want ook nu kan ik het in het geheel niet met hem eens zijn.

Als collega MEIJERS de diagnose latente lues stelt, dan „verstaat” hij dus daaronder „van alles en nog wat”. En dit blijken dan in hoofdzaak (of in het geheel) twee groepen